

Erfaringsopsamling: Sundhedsfaglige tilsyn på tandklinikker 2022

I 2022 gennemførte Styrelsen for Patientsikkerhed 74 udgående sundhedsfaglige tilsyn på tandklinikker. Resultaterne fra tilsynene viser, at der fortsat er behov for fokus på bl.a. journalføring og hygiejne på klinikkerne.

I 2022 blev der gennemført 74 udgående sundhedsfaglige tilsyn på tandklinikker. Af de 74 tilsyn var 58 baseret på stikprøver, 10 var reaktive tilsyn på baggrund af konkrete bekymringer, og seks var opfølgende tilsyn på tandklinikker, der tidligere havde fået påbud om at rette op på større eller kritiske problemer af betydning for patientsikkerheden.

Overordnede observationer fra tilsynene

De sundhedsfaglige tilsyn på tandklinikker i 2022 var generelt præget af læring og dialog om de emner, som tilsynets målepunkter omhandlede. I mange tilfælde havde klinikkerne orienteret sig i målepunkterne forud for tilsynsbesøget, og en del klinikker brugte målepunkterne som en tjekliste til gennemgang af egen praksis. Under tilsynsbesøgene fik de tilsynsførende ofte opklarende spørgsmål, fx til principper for patientsikker journalføring, men også til hygiejne og materialehåndtering, som var nogle af de områder, hvor der hyppigst var udfordringer med at opfylde kravene i målepunkterne.

Målepunkterne afspejlede et patientsikkerhedsmæssigt minimumsniveau, og på langt de fleste klinikker var der mindre eller ingen problemer af betydning for patientsikkerheden. Vi så dog også eksempler på klinikker, hvor der var så store problemer, at vi måtte udstede påbud om at rette op på forholdene.

Desværre var det i nogle tilfælde ikke muligt at ophæve et påbud ved et opfølgende tilsynsbesøg, fordi det patientsikkerhedsmæssige niveau fortsat var for lavt. Vi så også relativt store udfordringer ved en del af de reaktive tilsyn, vi udførte på baggrund af fx bekymringshenvendelser.

Det samlede billede fra tilsynene er altså, at der på mange tandklinikker bliver arbejdet engageret og konstruktivt for at styrke patientsikkerheden, men at der på visse klinikker er alvorlige problemer med det patientsikkerhedsmæssige niveau og fortsat behov for forbedringer.

Resultater fra tilsynene

Ved 12 af de stikprøvebaserede tilsyn på tandklinikker i 2022 var samtlige målepunkter opfyldt, og der var ingen problemer af betydning for patientsikkerheden. Ved 44 stikprøvebaserede tilsyn og fire reaktive tilsyn vurderede vi, at der var mindre problemer af betydning for patientsikkerheden. Det indebærer, at der ved tilsynsbesøget var ét eller flere målepunkter, som ikke var opfyldt, men at vi vurderede, at der var tale om forhold, som ikke indebar en større risiko for patientsikkerheden, og at det enkelte behandlingssted relativt let ville kunne rette op på disse forhold. I nogle tilfælde beder vi om, at klinikken sender en handleplan, der beskriver, hvordan man vil arbejde med at forbedre forholdene.

**Styrelsen for
Patientsikkerhed**

E-mail: stps@stps.dk
Tlf.: +45 7228 6600

Erfaringsopsamling: Sundhedsfaglige tilsyn på tandklinikker 2022

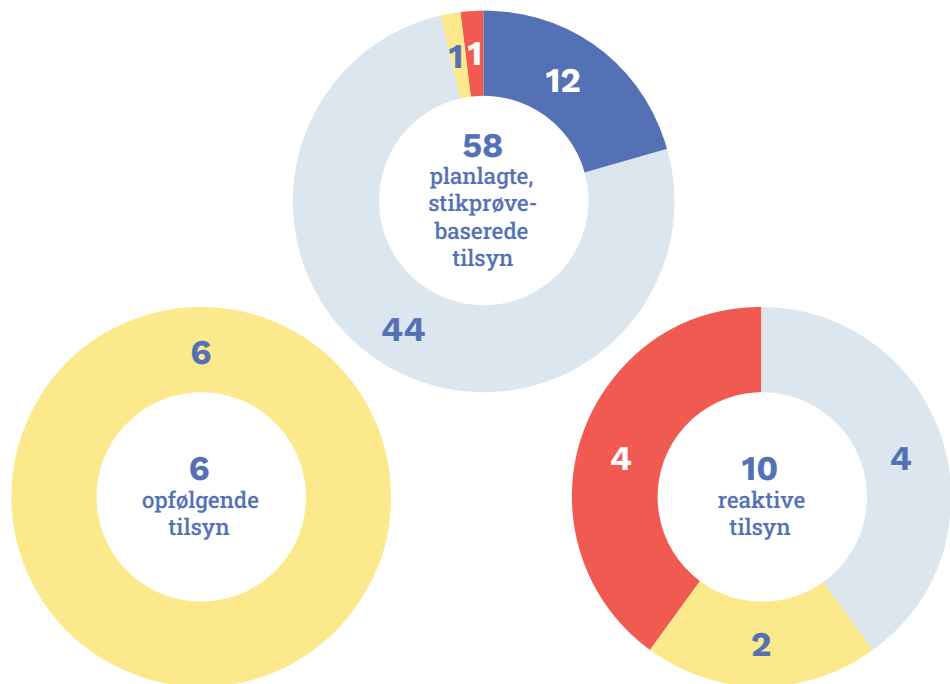

Der var større problemer af betydning for patientsikkerheden ved et enkelt stikprøvebaseret tilsyn og ved to reaktive og seks opfølgende tilsyn. Det vil sige, at der ved tilsynet var problemer af betydeligt omfang, som medførte en risiko for patientsikkerheden. Denne vurdering udløser et påbud eller fastholdelse af påbud til behandlingsstedet om at rette op på problemerne inden for en nærmere fastsat tidsfrist og et nyt tilsynsbesøg, hvor vi ser på, hvorvidt ændringerne er gennemført, og om påbuddet kan ophæves.

Ved et enkelt stikprøvebaseret tilsyn og ved to reaktive tilsyn fandt vi kritiske problemer af betydning for patientsikkerheden. Denne vurdering indebærer, at der er forhold, som medfører en væsentligt forøget risiko for patientsikkerheden. I disse tilfælde kan vi give et påbud om midlertidigt at indstille virksomheden helt eller delvist, indtil det kan dokumenteres, at de patientsikkerhedsmæssige krav, der er stillet til virksomheden, er opfyldt. Også her følger vi op med et nyt tilsynsbesøg.

Resultater af 74 sundhedsfaglige tilsyn på tand- klinikker

- Ingen problemer
  - Mindre problemer
  - Større problemer
  - Kritiske problemer
- ... af betydning for patientsikkerheden

Styrelsen for
Patientsikkerhed

E-mail: stps@stps.dk
Tlf.: +45 7228 6600

Erfaringsopsamling: Sundhedsfaglige tilsyn på tandklinikker 2022

Målepunkter

Tilsynene på tandklinikker tog udgangspunkt i et sæt målepunkter, som bl.a. omhandlede ansvars- og kompetenceforhold, journalføring, informeret samtykke og hygiejne.

Se alle målepunkterne for tilsynene på tandklinikker på [Styrelsen for Patientsikkerheds hjemmeside stps.dk](https://stps.dk).

Resultaterne fra tilsynene peger på, at der på tværs af tilsynene er flest udfordringer med at opfylde målepunkterne om:

- Konstanskontrol af røntgenfrekaldning og artefaktkontrol
- Røntgenbeskrivelse, eventuelle røntgen-diagnoser og indikation for optagelse
- Medicinsk anamnese
- Journalført diagnose/indikation og behandling/behandlingsplan
- Informeret patientsamtykke
- Materialehåndtering
- Daglig rengøring på klinikken
- Sterile pakninger af instrumenter til flergangsbrug

Se en oversigt over opfyldelsen af alle målepunkter på tværs af tilsynene på side 5.

Journalføring

Ved en del tilsyn var der mangler i journalføringen vedrørende bl.a. medicinsk anamnese, røntgenbeskrivelser og røntgendiagnoser samt journalføring af indikation/diagnose og behandlingsplaner. Det gav anledning til gode dialoger under tilsynene om patientsikker journalføring, og man kan læse om principperne for journalføring på det tandfaglige område på [Styrelsen for Patientsikkerheds hjemmeside stps.dk](https://stps.dk).

Vi har også offentliggjort en video med et oplæg om tandfaglig journalføring på stps.dk.

• Medicinsk anamnese

Hver gang der udføres et invasivt indgreb på en patient, skal der optages en medicinsk anamnese, et overblik over patientens sygdomshistorie og medicin. Hvis der foreligger en anamnese fra et tidligere indgreb, skal den opdateres, også selv om der kun er gået kort tid mellem indgrebene. Det skyldes, at patientens sygdomshistorie og medicin kan have stor betydning for risikoen for komplikationer ved indgreb. Fx kan patienter i blodfortyndende behandling have øget risiko for blødning, og knoglestyrkende medicin kan øge risikoen for udvikling af osteonekrose i kæberne. Anamnesen skal journalføres, så man kan følge op på eventuelle problematikker ved næste indgreb.

**Styrelsen for
Patientsikkerhed**

E-mail: stps@stps.dk
Tlf.: +45 7228 6600

www.stps.dk

Erfaringsopsamling: Sundhedsfaglige tilsyn på tandklinikker 2022

- **Journalført diagnose/indikation og behandling/behandlingsplan**

Når en behandling iværksættes, er det vigtigt, at diagnosen bliver journalført, så årsagen til behandlingen fremgår af journalen. På samme måde skal behandlingsforslag/behandling journalføres, så det er klart, hvad der er planlagt eller udført som opfølgning på en diagnose.

- **Røntgenbeskrivelser og røntgendiagnoser**

Hvis en røntgenundersøgelse viser noget, som giver anledning til opfølgning, skal det journalføres, og der skal anføres diagnoser eller beskrivelse af det radiografiske fund. Hele det område, der afbildes, skal tolkes og al patologi samt tegn på patologi skal beskrives. Normale forhold (negative fund), skal journalføres, hvis det har betydning for diagnosticering, fortsat undersøgelse og korrekt behandling af patienten, herunder til sikring af et sammenhængende forløb. Hvis man fx optager et røntgenbillede for at kontrollere en traumatand skal det fremgå af journalen, hvis billedet alene viser sunde forhold, og der ikke ses patologi. Røntgenundersøgelsen medvirker til at give det komplette billede og dermed en korrekt samlet diagnose med baggrund i kliniske og radiologiske fund. Hvis disse beskrivelser ikke journalføres, er der risiko for, at sygdomme og andre tilstande bliver overset. Manglende diagnosticering kan udgøre en risiko for yderligere sygdomsudvikling, at patienten ikke får tilbudt den rigtige behandling, og dermed en risiko for skader, som kunne være undgået.

Informeret patientsamtykke

Patientens ret til selvbestemmelse er et grundlæggende princip i sundhedsloven. Det er vigtigt, at patienterne får tilstrækkelig information om en behandling inden den iværksættes, så de kan sige ja eller nej til behandlingen på et oplyst grundlag. Derfor skal der indhentes et informeret samtykke forud for undersøgelse og behandling. Et informeret samtykke til behandling indebærer ikke kun patientens accept af behandlingen, men også, at patienten har fået information om prognose og eventuelle komplikationer i forbindelse med den foreslåede behandling. Hvis en undersøgelse eller en behandling udføres på delegation af en medhjælp, skal patienten desuden informeres om, at behandlingen foregår på delegation. Samtykket skal journalføres sammen med den information, patienten har fået.

På stps.dk kan du finde et værd at vide-ark om informeret samtykke og journalføring heraf på det tandfaglige område.

Materialehåndtering

Sikker materialehåndtering er vigtig for patientsikkerheden på tandklinikker. Hvis materialer forveksles eller har overskredet holdbarhedsdatoen, kan det have konsekvenser for patientsikkerheden. De fleste materialer er fra producentens side forsynet med en mærkat eller label, der beskriver indhold, holdbarhed og krav til opbevaring. Men når man på klinikken tager materialer eller produkter ud af originalembalagen eller på anden måde gør dem klar til brug, kan man risikere, at den relevante information ikke følger med det enkelte produkt. Med nogle enkle metoder kan klinikken sikre sig, at der ikke opstår tvivl om indhold eller holdbarhed af de materialer, der opbevares på klinikken.

**Styrelsen for
Patientsikkerhed**

E-mail: stps@stps.dk
Tlf.: +45 7228 6600

Erfaringsopsamling: Sundhedsfaglige tilsyn på tandklinikker 2022

På baggrund af spørgsmål og erfaringer fra tilsyn med tandklinikker har vi udarbejdet en folder med gode råd om sikker håndtering af materialer på tandklinikker, som du kan finde på stps.dk.

Hygiejne

Flere af de målepunkter, der handler om hygiejne, gav anledning til spørgsmål og drøftelser om de særlige krav, der stilles til rengøring og håndtering af sterile instrumenter på tandklinikker.

Man kan læse mere om hygiejne på tandklinikker i de [Nationale Infektionshygiejniske Retningslinjer for Tandklinikker](#).

• Daglig rengøring

Tandklinikker skal følge de Nationale Infektionshygiejniske Retningslinjer (NIR) fra Statens Serum Institut. Det overordnede formål med Nationale Infektionshygiejniske Retningslinjer er at begrænse smitterisikoen for patienter og personale. For tandklinikker indebærer det bl.a., at lokaler skal rengøres dagligt samt ved synlig forurening. I tandtekniske rum, gange i klinikområdet, toilet, depot, behandlingsrum, røntgenrum og rum til sterilisation skal man rengøre med en våd ren klud eller børste og rent vand tilsat rengøringsmiddel og tørre efter med ren, tør klud. I disse områder må man ikke støvsuge.

• Sterile pakninger af instrumenter til flergangsbrug

Instrumenter, der penetrerer eller opnår kontakt til underliggende væv, herunder blodbanen, skal være sterilt pakket. Det er vigtigt for at sikre, at der ikke er risiko for overførsel af mikroorganismer ved invasive indgreb i mundhulen. Sterile pakninger skal være datomærket, og holdbarheden må ikke være overskredet.

Konstanskontrol af røntgenfremkaldning og artefaktkontrol

Konstanskontrol for dentale røntgenanlæg til intraorale optagelser skal sikre, at det billeddannende system fungerer optimalt, så det giver et retvisende billede af patientens tilstand.

Godt at vide for tandlæger

På [Styrelsen for Patientsikkerheds hjemmeside stps.dk](#) kan du finde svar på mange af de ofte stillede, fagspecifikke spørgsmål og svar vedrørende tilsynet med tandlægeklinikker.

**Styrelsen for
Patientsikkerhed**

E-mail: stps@stps.dk
Tlf.: +45 7228 6600

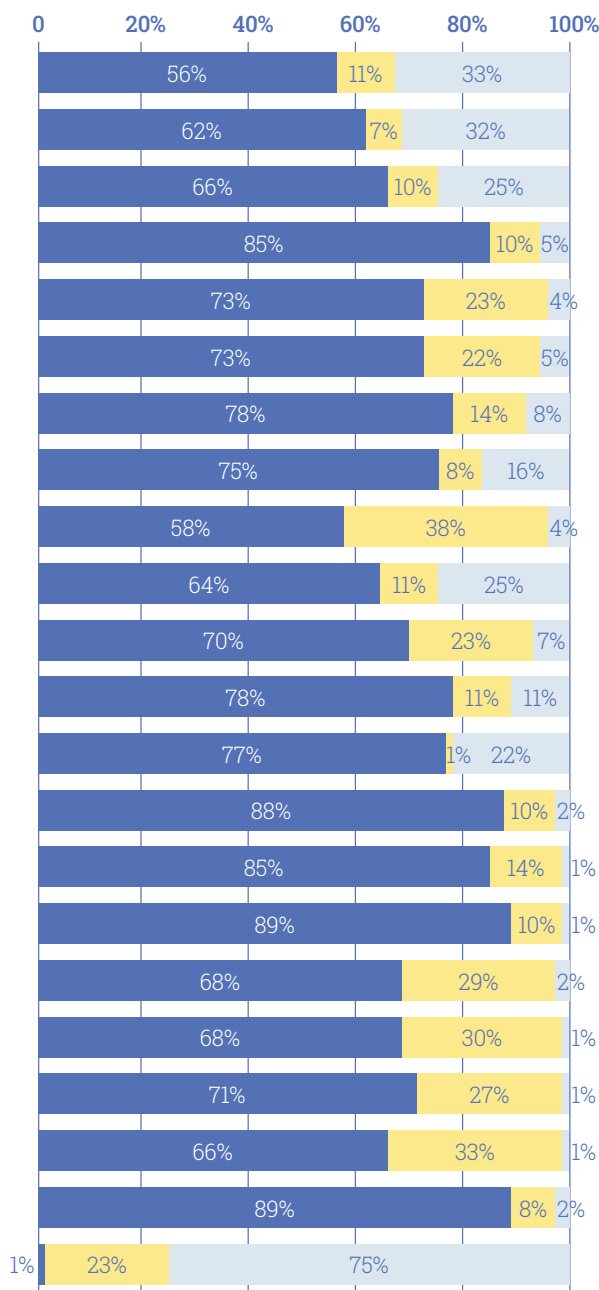
www.stps.dk

Erfaringsopsamling: Sundhedsfaglige tilsyn på tandklinikker 2022

Målepunktopfyldelse

1. Delegering af forbeholdt virksomhed
2. Behandling udført af medhjælp
3. Virksomhedsansvarlig tandlæges/overtandlæges funktion
4. Generel journalføring
5. Medicinsk anamnese
6. Diagnose/indikation og behandling/behandlingsplan
7. Henvisning til bilag
8. Medicinhåndtering og administration
9. Informeret patientsamtykke
10. Patientaccept ved delegation
11. Røntgenbeskrivelse og røntgendiagnose
12. Røntgenoptagelser
13. Henvisninger
14. Kemiske multivariable indikatorer til brug for kontrol af autoklave
15. Biologiske sporeprøver til brug for kontrol af autoklave
16. Vandkvalitetsprøver af unitvand
17. Procedure for konstanskontrol af røntgenfremkaldning og artefaktkontrol
18. Sterile pakninger af instrumenter til flergangsbrug
19. Daglig rengøring på klinikken
20. Materialehåndtering
21. Akut beredskab
22. Øvrige fund

■ Opfyldt   ■ Ikke opfyldt   ■ Ikke aktuelt

Styrelsen for
Patientsikkerhed

E-mail: stps@stps.dk
Tlf.: +45 7228 6600